

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет агротехнологій та природокористування
Кафедра садово-паркового та лісового господарства

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
ЯГІДНИЦТВО ТА ВИНОГРАДАРСТВО
(вибірковий)

Спеціальність	206 Садово-паркове господарство
Освітня програма	Садово-паркове господарство
Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>

Розробник: Токмань В. С. Токмань В. С., кан. с.-г. н., доцент кафедри садово-паркового та лісового господарства

Розглянуто та схвалено на затвердження на засіданні кафедри садово-паркового та лісового господарства	протокол від <u>9.06.2026 р.</u> № <u>15</u>		
	<table><tr><td>Завідувач кафедри</td><td><u>Андрій Мельник</u> (підпис)</td><td>Андрій МЕЛЬНИК (прізвище, ініціали)</td></tr></table>	Завідувач кафедри	<u>Андрій Мельник</u> (підпис)
Завідувач кафедри	<u>Андрій Мельник</u> (підпис)	Андрій МЕЛЬНИК (прізвище, ініціали)	

Погоджено:
Гарант освітньої програми Тетяна Мельник Тетяна МЕЛЬНИК

Декан факультету, де реалізується освітня програма Сергій Горбась Сергій ГОРБАСЬ

Рецензія на робочу програму (додається) надана Андрій А. Будка
(підпис) (ПБ)

Тетяна Мельник
(підпис) (ПБ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації Надія Баранік Надія БАРАНИК

Зареєстровано в електронній базі: дата: 23.06. 2026 р.

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Ягідництво та виноградарство					
2.	Факультет/кафедра	Агротехнологій та природокористування/ садово-паркового та лісового господарства					
3.	Статус ОК	Вибірковий					
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	Садово-паркове господарство перший (бакалаврський) ступінь вищої освіти), 206 " Садово-паркове господарство "					
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)						
6.	Семестр та тривалість вивчення	5 семестр, 1-15 тижднів					
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів ЄКТС 150 годин					
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл 150	Контактна робота (заняття)				Самостійна робота	
		Лекційні		Практичні /семінарські		Денна	Заоч.
		Денна	Заоч.	Денна	Заоч.		
		30	2	30		90	148
9.	Мова навчання	Українська					
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Токмань Володимир Сергійович доцент кафедри садово-паркового та лісового господарства					
11.1	Контактна інформація	Т. 095-146-96-34, каф. садово-паркового та лісового господарства, plodivnuztvo1964 Консультації: щовівторка 14 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰					
11.	Загальний опис освітнього компонента	Ягідництво та виноградарство являє собою важливу галузь сільського господарства. Ягідництво та виноградарство є вибірковим компонентом освітньо-професійної програми зі спеціальності 206 «Садово-паркове господарство». Програма навчальної дисципліни складається з 2 змістовних модулів. В яких вивчається: Значення, історія та райони промислової ягідної культури. Основні види і різновидності. Біологічні особливості. Сорти. Особливості розмноження. Технологія вирощування у насадженнях різних конструкцій. Збирання, товарна обробка врожаю. Біологічні й екологічні основи виноградарства. В якому вивчається: Виноградарство - як галузь рослинництва і наукова дисципліна. Народногосподарське значення виноградарства. Історичні етапи розвитку виноградарства. Розвиток виноградарства в Україні. . Біологічні основи розмноження. Характеристика способів розмноження винограду. Розробка проекту закладання виноградника. Теоретичні основи і завдання обрізування. Способи ремонту насаджень					
12.	Мета освітнього компонента	Здобути глибокі теоретичні знання та набути практичних навичок з вирощування ягідних культур та винограду. Підготувати висококваліфікованих спеціалістів в даному напрямку шляхом вивчення теоретичного і практичного курсів навчальної дисципліни. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:					

		знати: - біологічні особливості ягідних культур та винограду для вмілого управління ростом і плодоношенням; - технології вирощування садивного матеріалу, закладання насаджень і догляду за ними; - сучасний сортимент ягідних культур та винограду в Україні і характеристику та методи його покращення; - формувати теоретичні та практичні рекомендації щодо розробки напрямів удосконалення технології вирощування ягідних культур та винограду. вміти: - володіти інформацією про внутрішній та світовий ринки ягідних культур та винограду та визначати його перспективи; - використовувати закономірності росту і розвитку ягідних культур та винограду для отримання високої їх продуктивності; - формувати власне бачення проблеми та перспектив розвитку сучасного ягідництва та виноградарства у світі; - вести паспорт виноградника, розсадника й іншу агрономічну документацію; - складати технологічні карти вирощування ягідних культур та винограду; - визначати і контролювати якість ручних і механізованих робіт..
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітні компоненти базуються на дисциплінах (пререквізити): Фізіологія рослин, Ботаніка, Землеробство, Декоративна дендрологія, Інтродукція та адаптація декоративних рослин, Декоративні розсадники та насінництво Освітній компонент є основою для вивчення дисциплін (постреквізити): Декоративне рослинництво та розсадники, декоративне садівництво з елементами управління живленням, Методологія наукових досліджень, Тепличне господарство
14.	Політика академічної доброчесності	Дотримання академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності. Порушеннями академічної доброчесності при вивченні «Сучасні технології зеленого господарства» за професійним спрямуванням вважаються: академічний плагіат, академічне шахрайство (списування, обман, видавання чимось виконаної роботи за власну), використання електронних пристроїв під час підсумкового контролю знань. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: академічний плагіат – оцінка - 0, повторне виконання завдання; академічне шахрайство - анулювання отриманих балів; повторне проходження оцінювання, повторне виконання несамотійно виконаної роботи.
15.	Ключові слова	ягідні культури, виноград, кущ, розмноження, догляд, висаджування

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)				Як оцінюється РНД
	ПРН 6	ПРН 7	ПРН 12	ПРН 9	
ДРН 1. Використовувати у сфері плідництва знання щодо основ біології, систематики виробничо-біологічного групування основних ягідних культур, а також винограду.	+				Поточне експрес-опитування; тестовий контроль (поточний і підсумковий). Невеликі тести (до 5 хв.). Обговорення обраних шляхів розв'язання проблеми. Письмовий іспит.
ДРН 2. Підбирати та аналізувати підручники, посібники, довідники, наукову літературу тощо для систематизації інформації необхідної щодо складання технологічних систем захисту ягідних культур та винограду		+			Доповідь з презентацією, підсумковий екзамен. Невеликі тести (до 5 хв.). Співпраця здобувачів у групі та здатність працювати зосереджено. Уважна перевірка та аналіз виконаних завдань. Захист практичних робіт. Аналіз фахових текстів чи даних. Обговорення обраних шляхів розв'язання проблеми. Усні презентації, самооцінювання та взаємооцінювання. Оволодіння навичками і вміннями при спостереженні.
ДРН 3. Знати можливі шляхи управління процесами росту та розвитку ягідних культур та винограду.			+		Поточне експрес-опитування. Невеликі тести (до 5 хв.). Тест множинного вибору та індивідуальне завдання. Обговорення обраних шляхів розв'язання проблеми. Письмовий іспит.
ДРН 4. Ефективно планувати організацію виробничих процесів під вирощування різних ягідних культур та винограду.				+	Тест множинного вибору та індивідуальне завдання. Презентація, доповідь. Письмовий екзамен.

					Невеликі тести (до 5 хв.). Співпраця здобувачів у групі та здатність працювати зосереджено. Уважна перевірка та аналіз виконаних завдань Індивідуальні бесіди про результати виконаних завдань. Обговорення обраних шляхів розв'язання проблеми, самооцінювання та взаємооцінювання. Оволодіння навичками і вміннями при спостереженні. Спостереження за здобувачами у процесі виконання завдань.
--	--	--	--	--	---

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл у межах загального бюджету часу								Рекомендована література
	Аудиторна робота						Самостійна робота		
	Лк		Пз		Лаб.з				
	ден.	заоч.	ден.	заоч.	ден.	заоч.	денна	заоч.	
Модуль 1. Технології вирощування ягідних культур									
Тема 1. Вступ. 1. Сучасний стан ягідництва України. 2. Історичні етапи розвитку виноградарства. Географія культури винограду.	2	2	-				-		2.1.1. [1-3] 2.1.2. [1-2] 2.1.3. Електронні ресурси.
Тема 2. Жимолость. 1. Народногосподарське значення культури. 2. Технологія вирощування. 3. Розмноження жимолості.	2		2				5	9	2.1.1. [1-3] 2.1.2. [1-5] 2.1.3. Електронні ресурси.
Тема 3. Полуниця. 1. Вибір місця під плононосні насадження. 2. Вибір ґрунту. 3. Режим заводнення. 4. Організація території. 5. Сівозміни. 6. Підготовка ґрунту під плононосні плантації. 7. Строки садіння, розсада та схеми садіння 8. Розмноження суниці.	2		2				7	11	2.1.1. [1-3] 2.1.2. [1-5] 2.1.3. Електронні ресурси.
Тема 4. Малина. 1. Біологічні особливості малини.	2		2				6	10	2.1.1. [1-3] 2.1.2. [1-5]

2. Відношення до умов навколишнього середовища 3. Біологічні особливості малини. 4. Мирощування малини із саджанців in vitro.									2.1.3. Електронні ресурси.
Тема 5. Смородина чорна. 1. Технології вирощування. 2. Створення інтенсивних насаджень смородини. 3. Технології вирощування. 4. Вирощування саджанців чорної смородини. 5. Проведення обрізки чорної смородини.	2		2				7	11	2.1.1. [1-3] 2.1.2. [1-5] 2.1.3. Електронні ресурси.
Тема 6. Смородина червона. 1. Особливості та опис червоної смородини. 2. Технологія посадки червоної смородини. 3. Особливості та опис червоної смородини. 4. Вирощування саджанців смородини червоної.	2		2				7	11	2.1.1. [1-3] 2.1.2. [1-5] 2.1.3. Електронні ресурси.
Тема 7. Агрus. 1. Ботанічна характеристика. 2. Посадка і догляд. 3. Формування агрусу на штабмі. 4. Традиційний спосіб формування агрусу. 5. Вирощування штамбового агрусу, а також особливості обрізки агрусу.	2		2				6	10	2.1.1. [1-3] 2.1.2. [1-5] 2.1.3. Електронні ресурси.
Тема 8. Лохина. 1. Поширення культури. 2. Вибір ділянки та підготовка поля. 3. Вибір садивного матеріалу, сортів, висаджування рослин. 4. Догляд за рослинами в перший рік вегетації. 5. Вирощування саджанців лохини.	2		2				4	8	2.1.1. [1-3] 2.1.2. [1-5] 2.1.3. Електронні ресурси.
Тема 9. Журавлина. 1. Ботанічна характеристика 2. Американський досвід вирощування. 3. Особливості агротехніки журавлини. 4. Вирощування саджанців журавлини.	2		2				2	6	2.1.1. [1-3] 2.1.2. [1-5] 2.1.3. Електронні ресурси.
Модуль 2. Біологічні й екологічні основи виноградарства.									
Тема 10. Загальні відомості про культуру винограду. 1. Народногосподарське значення виноградарства. 2. Ціність винограду як продукту харчування і сировини для			2				2	4	2.1.1. [1-3] 2.1.2. [1] 2.1.3. Електронні ресурси.

промислової переробки 3. Історичні етапи розвитку виноградарства. Географія культури винограду. 4. Стан і завдання галузі на сучасному етапі. 5. Рід Vitis L., його біологічні особливості, значення і поширення.									
Тема 15. Загальна ампелографія. 1. Ампелографія як наука. 2. Завдання ампелографії. 3. Складанням ампелографічного опису винограду.	2		2				2	6	2.1.1. [1-3] 2.1.2. [1-5] 2.1.3. Електронні ресурси.
Тема 12. Технологія вирощування садивного матеріалу винограду. 1. Розмноження винограду. Способи вегетативного розмноження та їх виробниче значення. 2. Технологічна схема вирощування кореневласних виноградних саджанців 3. Способи прискореного розмноження винограду. 4. Вирощування підщепного винограду. Технологія вирощування підщепних лози 5. Технології вирощування щеплених саджанців. 6. Характеристика різних форм кущів винограду.	2		2				8	12	2.1.1. [1-3] 2.1.2. [1-5] 2.1.3. Електронні ресурси.
Тема 13. Закладання промислового виноградника. Технологія догляду за молодими насадженнями. 1. Вибір ділянки під виноградник. 2. Передсадивні роботи. 3. Організація території 4. Садіння винограду.	2						8	10	2.1.1. [1-3] 2.1.2. [1-5] 2.1.3. Електронні ресурси.
Тема 14. Технологія догляду за плодоносними насадженнями. 1. Обламування зелених пагонів, підв'язування штамбу, рукавів і пагонів. 2. Прийоми поліпшення якості винограду: видалення частин суцвіть, проріджування грон, кільцювання, дефоліація 3. Зрошування виноградників. 4. Поняття вертикальної та поперечної полярності.	2		2				6	10	2.1.1. [1-3] 2.1.2. [1-5] 2.1.3. Електронні ресурси.
Тема 15. Операції з зеленими частинами виноградного куща. 1. Теоретичні основи операцій із зеленими частинами виноградного	2		2				6	10	2.1.1. [1-3] 2.1.2. [1-5] 2.1.3. Електронні

куща. 2. Пасинкування. Підв'язування зелених пагонів: способи, матеріали й прилади									ресурси.
Тема 16. Удобрення виноградників. 1. Удобрення виноградників у різних грунтово-кліматичних умовах 2. Органічні добрива 3. Мінеральні добрива 4. Вологозабезпеченість і водно- повітряний режим ґрунту.			2				2	4	2.1.1. [1-3] 2.1.2. [1-5] 2.1.3. Електронні ресурси.
Тема 17. Ремонт і реконструкція виноградників. 1. Реконструкція виноградників. 2. Ремонт виноградників 3. Розмноження щепленням. Теоретичні основи щеплення. Класифікація щеплень.							4	4	2.1.1. [1-3] 2.1.2. [1-5] 2.1.3. Електронні ресурси.
Тема 18. Технологія збирання врожаю винограду. 1. Час збирання врожаю 2. Збирання урожаю винограду 3. Зберігання врожаю	2		2				8	12	2.1.1. [1-3] 2.1.2. [1-5] 2.1.3. Електронні ресурси.
Всього	30	2	30		-	-	90	148	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем під час аудиторних занять, консультацій)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент</u> <u>самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН 1. Використовувати у сфері плівництва знання щодо основ біології, систематики виробничо- біологічного групування основних ягідних культур, а також винограду.	– словесні (навчальна лекція, бесіда, розповідь, пояснення, навчальна дискусія); - наочні (демонстрація, ілюстрація, презентація); - практичні (вправа, дослід, практична робота); - за логікою викладу (індукція, дедукція); - за рівнем пізнавальної активності (пояснювально- ілюстративні, репродуктивні, проблемний виклад,	14	Уважне читання конспектів і продумування проблемних питань лекцій, рішення завдань; - відвідування бібліотеки, робота з різноманітною літературою, ведення записів, конспектів; - обговорення навчального матеріалу з іншими студентами без участі викладача; - підготовка доповідей, повідомлень, реферату,	20
ДРН 2. Підбирати та аналізувати підручники, посібники, довідники, наукову літературу тощо для систематизації інформації необхідної щодо складання технологічних систем захисту ягідних		32		40

культур та винограду	частково-пошукові, дослідницькі); - інтерактивних методів навчання (інтерактивні технології		презентацій; - виконання індивідуального завдання; використання ПК	
ДРН 3. Знати можливі шляхи управління процесами росту та розвитку ягідних культур та винограду.		6		10
ДРН 4. Ефективно планувати організацію виробничих процесів під вирощування різних ягідних культур та винограду.	колективно-групового та кооперативного навчання: загальне коло, мікрофон, незавершені ідеї, мозковий штурм, case метод, робота в малих групах, діалог, синтез думок, спільний проект, пошук інформації, коло ідей); - нетрадиційні методи навчання (викладач як модератор, ігрове проектування).	8		20

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

При оцінюванні за освітнім компонентом використовується безперервне оцінювання – це поєднання сумативного та інформативного оцінювання. Безперервне оцінювання застосовується з метою встановлення зворотного зв'язку зі студентом та сумативного оцінювання з фіксуванням оцінок. Обов'язковою умовою є, щоб метод оцінювання дозволяв перевірити досягнуті чи ні встановлені результати навчання.. для цього використовується декілька методів одночасно.

5.1.Сумативне оцінювання

Сумативне оцінювання – підбиває підсумки навчальної діяльності у певний момент часу, зазвичай у кінці модулів (модуля 1, модуля 2), СРС, атестація та іспит. Сумативне оцінювання можна описати, як оцінювання по закінченні курсу, яке дозволяє визначити рівень досягнень студента, що підсумовує певний етап навчання.

5.1.1.Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання (зазначити номер тижня, на якому буде проведено оцінювання)
1.	Тести множинного вибору на відповідність (Модуль 1. Технології вирощування ягідних культур: Теми 1-9).	27 балів / 27 %	До 5 тижня
2.	Тести множинного вибору на відповідність (Модуль 2. Біологічні й екологічні основи виноградарства: Теми 10-18)	43 балів/ 43 %	До 12 тижня
3.	Іспит (білети (три питання) або (тести + теоретичне питання (письмово))	30 балів / 30%	Екзаменаційний тиждень

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Контролюючий	<16 балів	16-20 балів	16-20 балів	16-20 балів

тест (питання з множинним вибором (Модуль 1. Технології вирощування ягідних культур: Теми 1-9)	Менше 6 вірних відповідей на питання тесту	6-7 вірних відповідей на питання тесту		
Індивідуальне спілкування			4 бали	7 балів
Контролюючий тест (питання з множинним вибором (Модуль 2. Біологічні екологічні основи виноградарства: Теми 10-18)	<26 балів	26-31 балів	26-31 балів	26-31 балів
Індивідуальне спілкування			6 балів	12 балів
Іспит	<18 балів	18-21 балів	18-21 балів	18-21 балів
	<60% правильних відповідей Відсутність розуміння конкретних предметних теорій, парадигм, концепцій та принципів	60-74% правильних відповідей Деяке розуміння конкретних предметних теорій, парадигм, концепцій та принципів Відтворювати знання на основі безпосередньо викладеного матеріалу в межах ОК	75-89% правильних відповідей Розуміння специфічних теорій, парадигм, концепцій та принципів, а також розуміння більш спеціалізованих областей Відтворювати знання, безпосередньо викладеного матеріалу в межах ОК із деякими доказами більш широкого дослідженн	90-100% правильних відповідей. Глибоке розуміння специфічних теорій, парадигм, концепцій та принципів, а також глибоке розуміння більш спеціалізованих областей Відтворювати знання, отримані поза межами безпосередньо викладеного матеріалу в межах ОК. Вміння шукати, аналізувати, синтезувати, узагальнювати та критично оцінювати інформацію
Індивідуальне спілкування			5 балів	9 балів

Критерії оцінювання результатів навчання

Відмінно (90–100 балів)

Здобувач вищої освіти демонструє глибокі та системні знання теоретичного матеріалу, вільно оперує професійною термінологією, аргументовано аналізує та узагальнює інформацію. Під

час спілкування здобувач демонструє вміння аргументовано відстоювати власні рішення та відповідати на додаткові запитання. На іспиті допускаються лише несуттєві неточності.

Добре (75–89 балів)

Здобувач вищої освіти володіє основним теоретичним матеріалом, правильно використовує професійну термінологію та здатний застосовувати набуті знання. Під час спілкування здобувач допускає незначні помилки, які не впливають на загальне розуміння навчального матеріалу.

Задовільно (60–74 бали)

Здобувач вищої освіти засвоїв основний зміст навчальної дисципліни на достатньому рівні, проте його знання є фрагментарними та недостатньо систематизованими. Відповіді на запитання характеризуються неповнотою та потребують додаткових уточнень.

Незадовільно (0–59 балів)

Здобувач вищої освіти не засвоїв основних положень дисципліни, демонструє недостатній рівень теоретичних знань та практичних навичок. Під час спілкування допускаються суттєві помилки, відповіді є неповними або неправильними. Здобувач не здатний самостійно виконувати типові професійні завдання та не досягає програмних результатів навчання.

5.2. Формативне оцінювання:

Формативне оцінювання є джерелом інформації про успішність засвоєння результатів навчання як для викладачів, так і для самого здобувача. Формативне оцінювання, як правило, проводиться в ході вивчення ОК. Результати виконання здобувачами оціночних завдань допомагають викладачу при прийнятті рішень щодо характеру подальшого навчання.

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1.	Письмове опитування після вивчення тем зі зворотнім зв'язком від викладача	15 хв. в кінці заняття при завершенні вивчення теми
2.	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над ситуаційними задачами протягом занять	наступне заняття після вивчення нової теми
3.	Підсумковий тестовий контроль зі зворотнім зв'язком від викладача	в кінці кожного вивченого модуля
4.	Невеликі тести (до 5 хв)	щотижнево, наприкінці практичного заняття
5.	Захист практичних робіт	щотижнево, упродовж семестру

5.3. Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті

Здобувачі вищої освіти можуть набувати додаткових компетентностей і результатів навчання шляхом проходження онлайн-курсів, вебінарів, тренінгів, майстер-класів та інших заходів неформальної та/або інформальної освіти, тематика яких відповідає змісту освітнього компонента «Основи плідництва».

Результати такого навчання можуть бути визнані та зараховані за окремими видами навчальної діяльності або темами дисципліни за умови документального підтвердження та встановлення їх відповідності програмним результатам навчання і компетентностям освітнього компонента. Визнання результатів здійснюється відповідно до чинного Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, що діє в Сумському національному аграрному університеті.

(<https://drive.google.com/file/d/1cUvzkDYn9cbJEaZKQvU5sOtxyBvB3ZTR/view>)

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

6.1.1. Підручники посібник

1. Куян В. Г. Плідівництво: підручник. Житомир: Вид-во ЖНАЕУ, 2009. 480 с.
2. Куян В. Г., Пелехатий В. М. Плідівництво. Практикум: навч. посіб. Житомир: Вид-во ЖНАЕУ, 2011. 216 с.
3. Горбась С. М., Китайгора А. В. Ягідництво та виноградарство Навчальний посібник для студентів спеціальності 206 "Садово-паркове господарство". Суми: СНАУ, 2022. 119 с.

6.1.2. Методичне забезпечення

1. Горбась С. М., Китайгора А. В. Конспект лекцій для студентів спеціальності 206 "Садово-паркове господарство" Суми: СНАУ, 2023. 65 с.
2. Токмань В. С. Основи плідівництва: Методичні вказівки з вивчення дисципліни (конспект лекцій) для студентів 3 курсу спеціальності 206 "Садово-паркове господарство" денної та заочної форми навчання ОС «Бакалавр». Суми: СНАУ, 2025. 87 с.
3. Токмань В. С. Основи плідівництва. Методичні вказівки щодо проведення лабораторно-практичних занять для студентів 3 курсу спеціальностей 206 "Садово-паркове господарство" денної та заочної форми навчання ОС «Бакалавр». Суми: СНАУ, 2025. 23 с. (Ч. 1)
4. Токмань В. С. Основи плідівництва. Методичні вказівки щодо проведення лабораторно-практичних занять для студентів 3 курсу спеціальностей 206 "Садово-паркове господарство" денної та заочної форми навчання ОС «Бакалавр». Суми: СНАУ, 2025. 61 с. (Ч. 2)
5. Токань В. С. Методичні вказівки щодо самостійного вивчення дисципліни та виконання індивідуального завдання для студентів 3 курсу спеціальностей 206 "Садово-паркове господарство". Суми, 2025. 55 с.

6.1.3. Додаткові джерела

1. Бондаренко А. О. Виноградарство: Ілюстрований термінологічний словник. Київ: Урожай, 1994. 112 с.
2. Булигін С. Ю., Вітвіцький С. В. Агрофізика ґрунту : навчальний посібник. Київ, 2021. 472 с.
3. Господаренко Г. М., Карнаух О. Б., Alexander A. Мікроелементи і добрива в живленні рослин: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : ТОВ Друкарня «Рута», 2020. 348 с.
4. Гринник І. В., Омельченко І. К., Литовченко О. М. Вітчизняні технології виробництва, зберігання та переробки плодів і ягід в Україні. Київ: Преса України, 2012. 120 с.
5. Гулько В. І., Гулько Б. І. Ягідні культури: смородина і порічка. Дубляни: ЛНАУ, 2014. 41 с.
6. Дикань О. П., Бондаренко А. О., Заморський В. В. Виноградарство: навч. посібник Сімферополь: Бізнес-Інформ, 2002. 208 с.
7. Дудник М. О. Виноградарство / [М. О. Дудник, М. М. Коваль, І. М. Козар та ін.]; за ред. М. О. Дудника. Київ: Урожай, 1999. 288 с.
8. Дикун М. О., Козак В. В. Інтенсивні технології вирощування органічної (екологічно чистої) полуниці садової, малини, ожини, смородини і агрусу у незахищеному ґрунті: практичні рекомендації. Київ: Агросвіт України, 2012. 76 с.
9. Дудник Н. А. Ампелографія і селекція винограда. Одеса, 1979. 122 с.
10. Ємець Г. В., Токмань В. С. Основні способи вирощування садивного матеріалу винограду виду *Vitis vinifera*. *Матеріали Всеукраїнської наукової конференції студентів та аспірантів, присвяченому Міжнародному дню студента* (13-17 листопада 2023 р.). Суми, 2023. С. 602.
11. Іщенко І. О., Хреновський Е. І., Савчук Ю. О. Виноградарство: навчальний посібник. Одеса: Астропринт, 2020. 348 с.
12. Китайгора А. В. Обліпіха - цінна лікарська рослин. *Матеріали наукової-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ* (20-21 квітня 2016 р.). Т. 3. Суми, 2016. С. 308.
13. Клименко Ю. А., Токмань В. С. Вплив метамерності живцевого матеріалу на ріст та розвиток *Ribes nigrum*. *Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ* (19-23 квітня 2021 р.). Суми, 2021. С. 64.
14. Колокольчикова І. В. Ринок плодово-ягідної продукції Півдня України: монографія. Мелітополь: Видавництво «Люкс», 2020. 471 с.
15. Кондратенко П. В., Надточій І. П. Калина, малина, ожина та обліпіха. Київ: Преса України, 2002. 79 с.
16. Копитко П. Г. Удобрення плодових і ягідних культур: навч. посібник. Київ: Вища школа, 2001. 205 с.
17. Марковський В. С., Бахмат М. І. Ягідні культури в Україні: навч. посібник. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2008. 200 с.
18. Мікроклональне розмноження рослин : навчально-методичний посібник / В. В. Мацкевич та ін. Суми, 2023. 200 с
19. Найченко В. М., Заморська І. Л. Технологія зберігання і переробки плодів та овочів: навч. посіб. Умань: видавець «Сочінський», 2010. 328 с.

20. Орлова Н. Я. Продовольчі товари. Фрукти, ягоди, овочі, гриби та продукти їхньої переробки: підручник. 2-е вид., перероб. та допов. Київ: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2007. 416 с.
21. Поруша І. В., Токмань В. С. Агортехнічні основи розмноження представників роду *Grossularia* Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів (26-29 квітня 2022 р.). Суми, 2022. С. 57
22. Пузік Л. М. Технологія зберігання плодів, овочів та винограду: навч. посіб. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків: Майдан, 2011. 336 с.
23. Токмань В. С. Коренетвірна здатність здерев'янілих живців *Grossularia reclinata* в умовах північно-східного Лісостепу України Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Гончарівські читання» (25-26 травня 2023 р.). Суми, 2023.
24. Токмань В. С. Вплив агроприйомів на ефективність виробництва садивного матеріалу барбарису тунберга Матеріали міжнародної науково -практичної конференції «Гончарівські читання» (25-26 травня 2024 р.). Суми, 2024. С. 186-188.
25. Токмань В. С. Шляхи інтенсифікації технології вирощування садивного матеріалу цінних сортів *Ribes nigrum*. Матеріали НПК викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (17-20 квітня 2020р.). Суми, 2020. С. 106
26. Токмань В. С., Білокінь В. О. Агробіологічні особливості вирощування кореневласного садивного матеріалу *Ribes nigrum* в умовах північно-східного Лісостепу України Scientific World Journal. Вип. № 8. Ч. 2. Svishtov, 2021. С. 105-113.
27. Цирта В. С., Заморський В. В. Плодівництво: навч. посібник. Умань: «Сочінський М.М.», 2018. 389 с
28. Фесенко Д. М., Токмань В. С. Розмноження та вирощування садивного матеріалу *Grossularia reclinata* L. Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів (25-28 квітня 2023 р.). Суми, 2023. С. 103.
29. Формування та обрізування плодових дерев і кущових ягідників: монографія; за наук. ред. акад. НААН І. В. Гриника. Київ: Аграрна наука, 2024. 256 с.
30. Шестопап Г. С. Формування якості ягідної продукції під час виробництва та реалізації. Львів, 2016. 536 с.
31. Шкідники ягідних культур: навч. посібник. / І. М. Мринський, В. В. Урсал, Т. М. Тимошук, О. А. Саюк, В. В. Воеводін. Київ: Інтерконтиненталь, 2018. 352 с.
32. Ягідні культури / Ю.П. Яновський, В.В. Воеводін, О.М. Лапа та ін. Київ, 2009. 215 с
33. Haber zbigniw. Trawy rabatowe dla naszych parkow i ogorodow/ - Poznan: ow «atena». 1989. 88 s.
34. Wu, J. and R. Hobbs (Eds). 2007. Key Topics in Landscape Ecology. Cambridge University Press, Cambridge.
35. Troll, C. 2007: The geographic landscape and its investigation. In: Wiens, J.A., Moss, M.R., Turner, M.G. & Mladenoff, D.J. (eds): Foundation papers in landscape ecology. New York, Columbia University Press:71–101.

Електронні ресурси.

1. Бібліотечно-інформаційний ресурс СНАУ (книжковий фонд, періодика, фонди на електронних носіях, тощо) – <https://library.snau.edu.ua/>.
 2. Інституційний репозиторій СНАУ (наукові статті, автореферати дисертацій та дисертації, навчальні матеріали, студентські роботи, матеріали конференцій, навчальні об'єкти, наукові звіти, тощо). – <http://repo.snau.edu.ua/>.
 3. Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/> (Київ, проспект Голосіївський, 3, +380 (44) 525-81-04) та інших бібліотек.
 4. Онлайн-бібліотеки: Інституту захисту рослин Національної академії аграрних наук України: <http://www.ipp.gov.ua/>; веб-сторінка кафедри захисту рослин (http://www.znau.edu.ua/agronomichesk/kaf_zah_ros/) та інші онлайн-бібліотеки.
 5. Амπεлография. Интернет ресурс. Режим доступа: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=44021
- Паламарчук І.І., Чепернатий Є.В., Тишанський О.П. Урожайність суниць садової залежно від сортових особливостей в умовах Лісостепу правобережного. Сільське господарство та лісівництво. 2024. № 4 (35). С. 129-141. DOI:10.37128/2707-5826-2024- 4-11. URL : <http://forestry.vsau.org/storage/articles/January2025/shl4kOPqAHuBR3MHfEc6.pdf>

6. Бібліотека виноградаря. Інтернет ресурс. Режим доступу: <http://xn--80abaqnbpf2a4b.xn----7sbabggic4ag6ardffh1a8y.xn--p1ai/mozer.htm>
7. Мозер Ленц Виноградарство по новому. Інтернет ресурс. Режим доступу: <https://vinograd.info/info/vinogradarstvo-po-novomy/>
8. Полив винограду. Інтернет ресурс. Режим доступу: <https://cutt.ly/ZVSIEJr>
- Журнал «Садівництво і Виноградарство: [сайт]. Режим доступу: <https://techhorticulture.com/journal/> (дата звернення 01.02.2023). Назва з екрана.
9. Перелік наукових фахових видань України <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/atestaciya-kadriy-vishoyi-kvalifikaciyi/naukovi-fahovividdannya>
10. Наукометрична база даних: URL: Scopus <https://www.scopus.com/> , Web of Science webofknowledge.com OUCI <https://ouci.dntb.gov.ua/>

Програмне забезпечення

1. Excel.
2. Текстовий редактор Word.
3. Microsoft Office Power Point